

پرسش و پاسخ خراسان با ۷ چهره درباره اجرای گام دوم هدفمندی یارانه‌ها

تصمیم کبری برای دومین جراحی یارانه‌ای

تو کلی: مسیر نادرست هدفمندی در همین نقطه باید متوقف می‌شد

حسین پردار

تصمیم مجلس مبنی بر اختصاص ۵۹ هزار میلیارد تومان برای اجرای هدفمندی یارانه‌ها در سال ۹۳ که البته برای تامین نظر شورای نگهبان و پس از رد مصوبه ۱۱ هزار میلیارد تومانی برای تداوم اجرای هدفمندی یارانه‌ها طی سه ماه اول سال اتخاذ شد؛ اکنون فرصتی را برای دولتمردان و مسئولان اقتصادی کشور فراهم کرده است که با تامل و تدبیر قدم به وادی سخت دومین مرحله از جراحی بزرگ اقتصاد ایران بگذارند؛ حال این پرسش اساسی مطرح است که چگونه این جراحی با درد کمتر و تسکین بیشتر انجام شود؟ گرچه به نظر می‌رسد، مجلس با مصوبه اخیر خود، نسخه اصلی جراحی را برای جراحان اقتصاد کشور پیچیده است اما هنوز بسیاری از ریزه کاری‌ها و نازک کاری این جراحی سخت مانده است که بسته به اجرای مهارت‌های لازم در امر جراحی می‌تواند منجر به بهبود یا وخیم تر شدن اوضاع اقتصاد بیمار ایران شود.

زمانی که پیشنهاد ۶۳ هزار میلیارد تومانی دولت برای اجرای هدفمندی یارانه‌ها در سال ۹۳ در صحن علنی مجلس رد شد، اعتراض برخی از چهره‌های دولت مانند محمد باقر نوبخت، معاون برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور را به دنبال داشت که در صحن علنی مجلس اعلام کرد حتی اگر یک روز اجرای هدفمندی را به تاخیر بیندازیم به بیت المال ضرر وارد کرده ایم؛ اکنون با رد مصوبه قبلی مجلس پس از ایراد شورای نگهبان و در نتیجه تصویب مصوبه ۵۹ هزار میلیارد تومانی در حقیقت این فرصت خواسته یا ناخواسته به دولت داده شد تا برای اجرای بهتر هدفمندی یارانه‌ها اندیشه کند و رفع نواقص اجرای فاز اول را مدنظر قرار دهد و دست بازتری برای اجرای گام دوم هدفمندی یارانه‌ها با پختگی و درایت و تدبیر بیشتر داشته باشد؛ به طوری که کمترین تبعات اقتصادی و اجتماعی را در پی داشته باشد تا مشکلاتی شبیه آنچه که در ابتدای اجرای طرح توزیع سید کالا در بهمن ماه گذشته اتفاق افتاد تکرار نشود. گرچه تصمیم مجلس حاصل خرد جمعی و کلاهی ملت پس از چند ماه رفت و آمد و طی مراحل قانونگذاری است اما برخی از کارشناسان اقتصادی و از جمله خود نمایندگان به مصوبه کنونی انتقاداتی جدی دارند و آن را موجب تشدید رکود تورمی می‌دانند؛ در این گزارش تلاش شده است در گفت و گو با کارشناسان و صاحب نظرانی از دولت، مجلس و سایر بخش‌ها به نقد و بررسی دوروی سکه این مصوبه و همچنین راهکارهای اجرای بهتر گام دوم هدفمندی یارانه‌ها بپردازیم.

دکتر احمد تو کلی، عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس معتقد است شرایطی که اکنون ما در آن قرار داریم با آذرماه سال ۸۹ که هدفمندی یارانه‌ها در آن زمان شروع شد؛ تفاوت‌های اساسی دارد و بر همین اساس مجلس و دولت تصمیم مناسبی اتخاذ نکردند؛ وی به خراسان می‌گوید: آن موقع نرخ تورم ۱۰/۵ درصد بود الان نزدیک ۴۰ درصد است، آن موقع قیمت دلار مقداری بیش از یک هزار تومان بود الان ۳ هزار تومان است. آن موقع توافق بسیار قوی برای اصل اجرا وجود داشت؛ الان وجود ندارد. آن موقع دچار رکود تورمی نبودیم اما الان با نرخ تورم ۳۷ یا ۳۸ درصدی بی‌شک و شبهه دچار رکود تورمی شدیدی شده ایم در نتیجه افزایش قیمت حامل‌های انرژی در این شرایط به این رکود تورمی دامن می‌زند. به گفته این اقتصاددان، اصلاح قیمت حامل‌های انرژی خود دارای دو اثر رکودی و تورمی است یعنی هزینه تولید بالایی برد و در نتیجه در مواقعی منجر به کاهش تولید می‌شود که دارای اثر رکودی است

و از طرف دیگر قیمت تمام شده کالای تولید شده گرانتر تمام می‌شود که تا زمانی که به عمده فروش و خرده فروش منتقل شود دارای اثر تورمی بیشتری نیز می‌شود در نتیجه در شرایط رکود تورمی فعلی اقدام به این کار در جهت کمک به تولید، کنترل تورم و ایجاد اشتغال است.

اصرار داشتیم مطالعات مربوط به شناسایی افراد تکمیل شود

دکتر تو کلی می‌افزاید: ما اصرار داشتیم که شرایط تغییر نکند و دو سه ماه یا بیشتر مطالعات مربوط به شناسایی افراد تکمیل شود تا بررسی کنیم این راه غلطی را که رفته ایم و مقداری هم با شیب تند در سرازیری رفته ایم چه طوری می‌توانیم برگردیم. چه کار کنیم که شدت انرژی کاهش یابد، اشتغال ایجاد شود و منابع آزاد شود.

وی با یادآوری این که راهی که تاکنون رفته ایم درست عکس هدف بوده است، می‌گوید: تمام تلاشی که با اصلاح قیمت انرژی برای کاهش شدت انرژی صورت گرفته بود؛ تبدیل شد به توزیع منابع بین خانوارها، آن هم به بدترین شکل که شکل نقدی بود. نتیجه اش این می‌شود که گرفتاری‌های متعددی پیش آمد، تورم افزایش یافت، قیمت ارز از دست در رفت و تمام خواص افزایش قیمت حامل‌های انرژی که منجر به کاهش مصرف شده بود را خنثی کرد. به گفته وی در این شرایط هیچ مناسب نبود که دولت راهی که به غلط طی شده است را ادامه دهد، باید در همین نقطه از مسیر متوقف می‌شد و راهبرد جدیدی برای مدیریت انرژی کشور وارد عرصه می‌شد.

این نماینده مجلس با یادآوری این که پیشنهادی در همین خصوص به مجلس ارایه داده است که رای نیاورد؛ می‌افزاید: با این مصوبه نمایندگان دست به اقدامی زدند که تمام منابع ناشی از هدفمندی یارانه‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد و منجر به تورم بیشتر می‌شود و به جای کمک به بنگاه‌ها منجر به تخریب بنگاه‌های اقتصادی می‌شود.

تو کلی در پاسخ به این که آیا موافق این بودید که گام دوم هدفمندی برای سال آینده اجرایی نشود؛ تصریح می‌کند:

برای کل سال نه، برای سه ماه اول سال وضع کنونی ادامه پیدا می‌کرد و دولت طی همین مدت اصلاحات مورد نیاز خود را در مورد قانون هدفمندی یارانه انجام و به صورت لایحه یک فوریتی به مجلس ارایه می‌داد که در این صورت مجلس نیز در اردیبهشت ماه لایحه را بررسی و تحویل دولت می‌داد و همه با هم با توافق جامع، در یک فضای حمایتی سیاسی و اجتماعی کار را با بصیرت از نو شروع می‌کردند، نه این که وضع فعلی را با سرعت بیشتری ادامه دهند.

نمی‌توانیم داخل آب شویم و خیس نشویم

این نماینده مجلس در پاسخ به این که بهتر است ادامه پرداخت یارانه به خانوارها به چه صورت باشد؛ با بیان این که نمی‌خواهد خیلی وارد ریز جزئیات این موضوع شود؛ تصریح می‌کند: ما نمی‌توانیم روی آب برویم و خیس نشویم، هر کاری تبعات خاص خود را دارد و ولی با تدابیری می‌توانیم جلوی آسیب‌ها را بگیریم. از جمله این که کسانی که یارانه می‌خواهند باید مجدداً تقاضا کنند و بر این اساس می‌توان با در نظر گرفتن درآمد‌ها کنترل کرد که در صورت عدم رعایت قانون جریمه شوند که این موجب می‌شود عده زیادی که نباید یارانه بگیرند، تقاضا نکنند.

ایهام در پرداخت به تولید

احمد تو کلی در پاسخ به این پرسش خراسان که فکر می‌کنید ۱۰ هزار میلیارد تومانی که طبق مصوبه مجلس باید به تولید اختصاص یابد، با چه اولویاتی باید پرداخت شود؛ می‌گوید: من جمع این ارقام را که می‌زنم توجیه نمی‌شوم که چگونه این رقم را می‌خواهند اختصاص دهند. قرار است ۴۸ هزار میلیارد تومان از محل افزایش حامل‌های انرژی تامین شود که ۴۲ هزار میلیارد تومان آن به خانوارها اختصاص می‌یابد، ۲ هزار میلیارد تومان برای بیمه بیکاری و ۴ هزار و ۸۰۰ میلیارد تومان برای بهداشت و درمان اختصاص می‌یابد که جمع همین ارقام ۴۸ هزار و ۸۰۰ میلیارد تومان می‌شود؛ حال منابع بخش تولید از کجا تامین شود؟

وی در پاسخ به این که رقم کل منابع ۵۹ هزار میلیارد